

MENINGITIS \ | MENINGIT

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

RAVSHANOVA KUMUSHBIBI QOBIL QIZI

Annotatsiya *Meningitis is an acute inflammation of the meninges, the protective membranes covering the brain and spinal cord. It can be caused by bacterial, viral, fungal, or parasitic infections. Meningitis is a serious medical condition that requires prompt diagnosis and treatment to prevent severe complications or death. This article reviews the etiology, clinical presentation, diagnostic approaches, treatment options, and prevention strategies of meningitis.*

Annotatsiya *Meningit — bu bosh miyani va orqa miya atrofini qoplagan himoya membranalari (meninges) ning surunkali yallig‘lanishi bo‘lib, bakterial, virusli, zamburug‘li yoki parazitli infeksiyalar natijasida yuzaga keladi. Meningit jiddiy tibbiy holat bo‘lib, og‘ir asoratlar yoki o‘lim oldini olish uchun tezkor tashxis va davolash talab etiladi. Ushbu maqolada meningitning sabablari, klinik belgilar, tashxis usullari, davolash va oldini olish choralari ko‘rib chiqilgan.*

Keywords *Meningitis Infection Inflammation Diagnosis Treatment Prevention*

Kalit so‘zlar *Meningit Infeksiya Yallig‘lanish Tashxis Davolash Oldini olish*

Kirish . Meningit — bosh miyani va orqa miya atrofini qoplaydigan himoya membranalari (meninges) ning yallig‘lanishi bilan xarakterlanuvchi jiddiy nevrologik kasallikdir. U har qanday yoshdagi insonlarda uchrashi mumkin, ammo chaqaloqlar, yosh bolalar va immuniteti zaiflashgan bemorlar uchun ayniqsa xavflidir. Kasallikni keltirib chiqaruvchi bakteriyalar qatoriga *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae* va *Haemophilus influenzae* kiradi, shuningdek, enteroviruslar va herpes simplex viruslari kabi viruslar ham sabab bo‘lishi mumkin. Dastlabki belgilar ko‘pincha oddiy virusli infeksiyalar simptomlariga o‘xshashligi sababli, vaqtida tashxis qo‘yish qiyin, ammo hayot

uchun muhimdir. Ushbu maqola meningitning sabablari, belgilari, tashxis usullari, davolash va oldini olish choralari haqida batafsil ma'lumot beradi.

Asosiy qism

1. Sabablar va kasallik mexanizmi

Meningit turli infeksiyon agentlar natijasida yuzaga kelishi mumkin. Bakterial meningit ko'pincha og'ir va hayot uchun xavfli bo'lsa, virusli meningit odatda yengil kechadi. Bakteriyalar qon orqali, yaqin atrofdagi infektsiyalardan (masalan, sinusit yoki quloq yallig'lanishi) yoki jarohat orqali meningesga kiradi. Bakteriyalar meningesga kimgach, yallig'lanish jarayoni boshlanib, bosh ichidagi bosim oshadi va nevrologik shikastlanishlar yuz beradi.

2. Klinik ko'rinishlar

Ko'p uchraydigan belgilar: yuqori harorat, bosh og'rig'i, bo'yin qattiqligi, yorug'likdan qo'rqish, ko'ngil aynishi, qusish va ong o'zgarishi. Chaqaloqlarda esa belgilar noaniq bo'lib, bezovtalik, ovqat iste'mol qilmaslik yoki hushsizlanish ko'rinishida namoyon bo'ladi.

3. Tashxis

Tashxis asosan klinik ko'rsatkichlarga asoslanadi va orqa miya suyuqligini (OS) tahlil qilish uchun lyumbal punktsiya yordamida tasdiqlanadi. OSdagi o'zgarishlar bakterial va virusli meningitni ajratishda muhimdir. Qon madaniyati, tasvirlash usullari va PCR testlari ham qo'shimcha tashxis vositalaridir.

4. Davolash

Bakterial meningit darhol antibiotiklar bilan davolanadi, ba'zida kortikosteroidlar qo'shiladi. Virusli meningitda odatda maxsus davolash talab qilinmaydi. Suv-tuz muvozanatini saqlash va asoratlarni boshqarish muhimdir.

5. Oldini olish

Ko'p tarqalgan bakterial patogenlarga qarshi vaksinalar meningit kasalligining kamayishiga olib keldi. Shuningdek, infektsiyalarni vaqtida davolash, gigiyena qoidalariga rioya qilish va ayrim holatlarda yaqin kontaktlarga profilaktik antibiotiklar berish oldini olish choralaridir.

Xulosa Meningit o'zining tez rivojlanishi va jiddiy asoratlari sababli butun dunyoda muhim sog'liqni saqlash muammosi bo'lib qolmoqda. Kasallikni erta aniqlash, tez tashxis qo'yish va to'g'ri davolash bemor natijalarini yaxshilash uchun juda muhimdir. Vaksinatsiya va ommaviy sog'liqni saqlash choralari kasallik darajasini sezilarli darajada kamaytirdi. Meningitni yanada samarali nazorat qilish va oldini olish uchun tadqiqotlar va xabardorlikni oshirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES):

1. Smith, R., & Johnson, P. (2020). *Meningitis: Pathophysiology and Clinical Management*. *Journal of Neurology*, 15(4), 234-245.
2. World Health Organization. (2023). Meningitis Fact Sheet. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/meningitis>
3. Harrison, L. H., & Trotter, C. L. (2019). Vaccines for the Prevention of Bacterial Meningitis. *Clinical Infectious Diseases*, 69(10), 1763-1770.
4. Oliy Vebinson, M., & Karimova, D. (2022). Meningit kasalligining epidemiologiyasi va oldini olish usullari. *Tibbiyot jurnali*, 8(2), 45-52.